

### 3. Junaška hčerka.

Na Kitajskem je postava, da se takemu, ki po-neveri državni denar, odsekata obe roki. Nekoč se je uradnik pregrešil zoper to postavo in torej zaslužil ono strašno kazen. Njegova hčerka pa se opogumi in gre k cesarju prosit za svojega očeta. Poklekne pred cesarja in reče: »Vem pač, veliki cesar, da morajo biti moj nesrečni oče kaznovani po postavi. Na, tukaj imaš obe moji roki namesto očetovih. Saj sta tudi last mojega očeta; toda preslabotni sta, da bi oskrbovali številno družino. Vzemi torej moji roki in pusti očetovi, da bodo z njima, ko so zapodeni iz tvoje službe, mogli rediti mojega starega očeta, moje sestre in brate, mene in sebe.« Cesarja je tako ganila otroška ljubezen te hčerke, da je radi nje odpustil kazen očetu.

» M a n a «.



## Za našo pečjo.

Piše Grabonošec.

**N**aš dedek — oh, kako jih imamo radi! Lahko si pač mislite, kako se veselimo večerov, ko sede naš dedek na klopi ob veliki peči in pripovedujejo. Preprosti so naš dedek; toda, če mi verjamete ali ne, vedo pa veliko, veliko.

Ko bi vi vse to slišali, kar nam pripovedujejo iz svojih mladih dni in pa iz spominov na svoja dolga in trudapolna potovanja po svetu!

Stari so pa naš dedek, zelo stari; a ne po duhu, le po telesu. Tako so modri in se spominjajo vsega, kar se je zgodilo že kdovekdaj. Njih spomin je čil in živahen, da bi se ga razveselil in si ga poželed marsikateri mladenič.

Vem pa, da bi tudi vi, mladi čitatelji, radi izvedeli, kaj nam pripovedujejo naš dedek in kako nas uče po svojih bogatih izkušnjah, ki so si jih pridobili po svetu.

## I.

V svojih mladih letih sem veliko hodil po tuji zemlji, so nam pričeli pripovedovati nekoč. Ko sem šel v svet, daleč čez »veliko lužo«, smo hodili tam v Ameriki za delom in za kruhom. Po hudem naporu in stradanju smo slednjič vendarle dobili delo.

Delo, da, ljubi vnučki moji; delo, kajti brez dela tudi v Ameriki ni jela. In meni se je tistikrat godilo tako hudo, da bi še našemu psu ne privoščil niti sence tistega trpljenja. Ko sem bil mlad, sem mislil: v Ameriki lete dolarji kar z neba — pa ni bilo tako. Dela nisem dobil kmalu, kakor sem mislil doma, da bodo tam že kar čakali name. In tako mi je jelo primanjkovati denarja ter mi ga je končno zmanjkalo. Silno sem stradal in iskal, pa mislil na svojo ljubo slovensko domovino, kjer bi lahko vsak dan zaslužil lepe denarce, a sem bil tako lakomen in sem hotel več, le še več in hitro. Takrat sem šele zvedel, kaj je tujina. Tujejša jezika tudi nisem znal; bil sem navezan le na tuje tolmače.

V svoji duši sem v tistih dnevih, polnih skrbi in žalosti, premišljeval in spoznal, da se me drži grda napaka — nezadovoljnost in pohlepnost. Spoznal sem pa tudi, da me Bog že tepe za to, in sklenil sem, da odpravim ta greh s trdim delom v potu svojega obraza.

V rudniku smo delali težko in trdo dan za dnevom ter bili vedno v veliki smrtni nevarnosti. Mislite si, ljubi moji vnučki, kako je človeku pri srcu, če stoji globoko pod zemljo — včasih v velikanski votlini, včasih v ozkem hodniku, in ne more biti niti trenotek brez skrbi, da se ne zvali nanj kak kamen ali kak kos premoča. Neštetokrat sem se spomnil svojega doma, kjer sem lahko delal brez skrbi na varnem ravnem polju pod milim domačim nebom, uživajoč zdrav in čist planinski zrak.

A bil sem v Ameriki. Nazaj pa nisem mogel, ker ni bilo denarja, pa tudi hotel ne bi bil, ker sem se hotel izpokoriti za svojo pohlepnost po denarju.

Mnogo nas je bilo delavcev in vsi smo stanovali v raznovelikih delavskih hišah. Jaz sem bil s

šestimi neoženjenimi delavci skupaj v eni hiši. Nam nasproti je pa stanovala slovenska družina s štajerskega.

Bili so tam trije otroci, Milan, Jožek in Mina, in o teh vam hočem kaj povedati. Kakšni so bili, to boste spoznali sami.

Neke nedelje popoldne — so nadaljevali dedek, ko so si prižgali drugo pipo, — so se igrali ti trije otroci z drugimi otroki zadaj za hišami na velikem travniku. Bili so žogo in prav veselo skakali za njo. Naenkrat se pa prične Milan prepirati radi žoge s sosedovim Cirilom. Prav krepko se je zaletaval vanj — seveda z jezikom — in to tako dolgo, dokler se ni Ciril razsrdil in ga je prav izdatno nabunkal.

Temu je sledil vsevprek silen krohot. Mislite si, kako je pogrelo to Milana. Vrelo je v njem silne jeze. Kot vreteno se je zasuknil in že ga ni bilo več na igrišču.

Ves rdeč od silne jeze jo je mahnil naravnost v sobo. Sedel je na stol v kot k svoji učni mizici, zakril žgoča lica z rokami ter zajokal.

Kdo vé, kaj mu je vse rojilo po glavi; kakšne naklepe je koval, kako maščevanje si je izmišljal. Gotovo je pletel načrt, kako bi povrnil tovarišu udarce, ki so izzvali tak zaničujoč zasmeh in precejšnje bolečine.

Kot bi ga upičil gad, plane naenkrat pokonci. Nekaj mu je šinilo v glavo. Gotovo je bilo to dozorelo maščevanje, ki ga je koval v svojem srcu ves čas ob mizi.

Toda Milan ni bil pokvarjen deček; njegovo srce je bilo še dosti plemenito in je rado odpuščalo. V razburjeni njegovi notranjosti se je med slonenjem in premišljevanjem oglasil naenkrat neki skrit glas in mu prigovarjal: »Kaj pa, Milan, ko bi ti vzel vso krivdo nase, pa šel k tovarišu, pa ga poprosil odpuščenja in se poravnal ž njim?« — »Ne, kaj bodo pa rekli drugi tovariši? Zasmehovali te bodo in imeli za strahopetca,« se je uprl v njem neki drug glas. Pa prvi še ni odjenjal in zopet je prigovarjal: »Ni li to večja strahopetnost, če se sramuješ njih smeha in

zaničevanja, namesto da bi hitro šel in se spravil!« — In glejte, ljubi moji, prvi glas je zmagal. Resnično je odšel Milan na pot — v nepoznano, svetlo deželo v velikodušnosti. Ni vedel, kako se mu bo tam godilo in kako se bo končalo. Srce mu je pa burno utripalo kot kakemu velikemu raziskovalcu, ko je našel nekaj novega, še nepoznanega. Brzo plane Milan po stopnicah in naravnost k stanovanju tovariša. Potrka, vstopi, zadiha še enkrat globoko in izpregovori: »Ti se znabiti čудиš, ljubi Ciril, da prihajam. Tudi jaz se čudim. Prosim te odpuščenja, ker sem te danes tako užalil, da si me moral otepsti!« . . . Nekaj hipov je bilo popolnoma mirno v sobi. Le dihanje se je slišalo, in oba sta se gledala čisto v zadregi —, kot bi se oba sramovala, da nista našla že prej boljše poti, kot je tepež in srd. Segla sta si prijateljski v roki, se poiğrala in pregledovala knjige. In to tako svečano in v taki sreči, kot bi pravkar doživela nekaj velikega in izrednega. Milan, ki je našel to novo pot, je odšel zvečer veselega in srečnega srca. Gotovo ni bil nič manj srečen v svoji duši kot največji raziskovalec, če se mu posreči najti do pičice vse.

Otroci moji, tega dečka sem videl sam; a pravili so mi tudi drugi o njem. Dosti sem razmišljal o Milanu ter sem ga imel odtedaj še veliko rajši. Če sva se kdaj kje srečala, dal sem mu vedno kak darček, če sem le kaj premožel zanj. Rad sem se pogovarjal ž njim. Užival je pa splošno spoštovanje tudi pri vseh drugih, in starši so ga bili zelo veseli.

## II.

Drugi večer so dedek nadaljevali. Saj se pa tudi braniti niso mogli, ker jim nismo dali prej miru.

Takole so nam pravili —: Včeraj se vam povedal, kako je našel Milan lepšo pot, kot je prepir in pretep, in kako sta bila te iznajdbe vesela oba s Cirilom in mi vsi ž njima.

Danes vam pa povem, kak mojster je postal Milan, ko je obvladal in obrzdal samegasebe.

Ob koncu šolskega leta so hoteli napraviti učitelji učencem malo veselje. Zato so priredili zadnjo soboto pred sklepom šolskega leta izlet v sosednji kraj in tam šolarsko veselico z deklamacijami, petjem, ribjim lovom, z različnimi igrami in s poučnim izprehodom po lepi okolici.

Točno ob eni popoldne je odpeljal vlak s postaje. Vsi trije otroci, Milan, Jožek in Mina, so obedovali že ob pol dvanajstih, ker je bilo treba precej prej oditi. Postaja namreč ni bila preveč blizu nas.

Po kosilu so se šli hitro preobleč.

Pa glejte, kaka smola! Časa malo, a pri oblačenju je šlo Milanu vse narobe. Nova srajca, ki si jo je oblekel, se nikakor ni dala zapeti; bila je obrnjena narobe. Ko si je obuval črevlje, se mu je utrgal trak in moral je dobiti in vdeti novega. Pograbila ga je že jeza in mrmraje je vdeval drugega. Ko si je hotel umiti roke, spolzelo mu je mokro milo iz roke in zdrknilo je po gladkih tleh daleč pod posteljo. Ni čuda, da je Milan godrnjaje lezel pod posteljo in iskal mila. Treba je bilo klobuka. Oziral se je, a nikjer ga ni bilo. Pustil ga je bil zjutraj v spalnici. Ves nevoljen je dirjal iz sobe v sobo, treščil v kuhinjsko mizo in razbil na njej stoječo skledo. Na materino povelje je moral še pobrati črepinje. Razletel bi se bil od jeze. Da se mora prav sedaj, ko je čas tako kratek, vse tako zelo mešati! Končno je pa vendar dobil srečno klobuk in zbežal za bratom in sestro po stopnicah. Kajti ta dva, boječa se, da zamudita, sta odšla že med tem, ko je on pobiral črepinje ubite sklede. Pa, že zopet smola! Komaj pridirja pred vežna vrata in hoče za onima, ki sta bila že daleč spredaj, zasliši nad seboj mamin glas: »Milan, kaj misliš brez denarja na vlak? Tebi ga še nisem dala. Pozabil si prositi!«

To je bilo preveč! V zadnjem trenutku, ko je bil že na cesti, mora še enkrat nazaj, in vlak bo vsak hip odpeljal. Kaj bi storila na njegovem mestu večina dečkov? Lahko si mislite, kako bi razsajali. Oni pa, ki so dobro vzgojeni in se boje staršev, bi se vrnili mogoče brez besede, a z obrazom, ki bi bil ves zelen od jeze.

Milan pa — kot da ga je prevzela neka neznana duševna moč — je dovršil mojstrsko delo v tem težavnem položaju. Storil je nekaj, česar ne bi pričakoval nihče. Stresel se je mogočno — kot bi hotel odbiti napadajočo besnost — hitel je po stopnicah smejočih se lic, stopil v kuhinjo z vedrim obrazom ter dejal: »Hvala, mamica, da ste me opozorili na to. V strašni naglici sem še na denar pozabil. Prosim, dajte mi ga, kolikor veste, da ga rabim za vožnjo!«

Seveda je imela dobra mati denar že pripravljen ter mu ga je hitro dala. — »Hvala, ljuba mamica, in z Bogom!« — — Bliskovito se je okrenil in izginil, mirno žvižgajoč ono: »Ljubi maj, krasni maj — —«

Na kolodvor je prišel prav zadnji hip ves spehan — a blažen in srečen. Zavedal se je, kaj je storil v zadnjem trenutku, ko bi vsak drugi besnel od togote. Zadovoljen je bil Milan sam s seboj in ni nihče bil ves tisti popoldan bolj pomladansko radostno razpoložen kot Milan v svoji veliki sreči.

Ko dečka ni bilo več doma, se je mati od veselja razjokala. Kako bi se tudi ne; saj je bil Milan v hiši prava zvezda vodnica za brata in za sestro, ki nista bila povsem taka. (Konec prihodnjič.)



## Dvoje sanje.

Ugasnila je luč, in legli sta s hčerko, osemletno Marico, na trdo ležišče.

»Kdaj se pa vrnejo oče iz vojske?« je vprašala mater hčerka.

»Kdo pa to vé, dete moje!« je odgovorila mati. In njen glas je bil nevesel in poln slutenj.

V hipu se je domislila vsega.

Zatrobil je rog, in mož je vzel s stene puško in se je moral odtrgati od doma. Od nje, od otroka. Moral je iti, kamor je velel kraljevi ukaz, da se vojskuje za dom in gospodarja.

In zdaj je že tri mesece. In vojna še divjá in divjá vedno hujše, in vedno žalostnejše novice prihajajo iz nje.